10/12/2021

„Bordeiul” boieresc al lui Nicolae Grigorescu

A vizita Muzeul Memorial „Nicolae Grigorescu” din Câmpina, judeţul Prahova, este una dintre cele mai plăcute experienţe culturale şi umane. Pe lângă zecile de tablouri cu semnătura lui, ai ocazia să vezi obiecte care i-au aparţinut celui mai mare pictor român, câteva pensule şi tuburi cu vopsea, o paletă pentru prepararea culorilor, masa de lucru, şevaletul, mai multe perechi de ochelari, adică o parte din acele lucruri care l-au ajutat pe artist să creeze ceea ce azi pentru noi, românii, are valoare de patrimoniu.

Am trecut pragul muzeului de pe strada Carol I din Câmpina, lăsându-ne pătrunşi de atmosfera artistică. Atelierul, situat la parter, este capitonat în întregime cu lemn şi este cea mai mare încăpere din întreaga casă. Am fost ghidaţi de însăşi directoarea muzeului, Alina Apostol, dedicată trup şi suflet acestui spaţiu, care ne spune că şi-a dorit mereu să meargă la serviciu „de drag”, iar de când se află aici, i se întâmplă asta zi de zi. Ne prezintă pe scurt atât etapele devenirii artistice a lui Nicolae Grigorescu, cât şi povestea fiecărei camere, a obiectelor şi tablourilor expuse. Referitor la începuturile clădirii, ne arată într-o vitrină un document care anunţa intenţia construirii locuinţei, o scrisoare trimisă lui Alexandru Vlahuţă,

căruia îi spune: „Iubite amice, vino luni, 31 curent, să batem ţăruşii pentru temelia bordeiului meu. Ia-l şi pe Delavrancea dacă se poate. Vă aştept cu drag, Grigorescu”. N-a ieşit un „bordei”, ci o casă tradiţională românească specifică Văii Prahovei, cu un frumos cerdac din lemn la etaj.

Alina Apostol precizează că, după participarea ca pictor-reporter la Războiul de Independenţă, artistul s-a întors cu o boală de plămâni, în urma frigului îndurat, iar la sfatul medicului A. Marcovici, al cărui portret îl găsim expus, se mută la Câmpina. „Îşi cumpărase iniţial un vechi han al cărăuşilor la Posada, dar era prea umed acolo. Pe la 1890 locuia tot cu chirie, dar, după ce a lucrat vreme de cinci ani la monumentalul tablou «Atacul de la Smârdan», o comandă a Ministerului de Război, primind pe acesta 10.000 de galbeni, Grigorescu a avut suficienţi bani să cumpere în Câmpina un mare teren pe care să-şi construiască această casă”, povesteşte Alina Apostol. Muzeografa mai aminteşte că şi-a dorit ca atelierul să fie imens şi placat cu lemn, inspirat de povestirea unui artist rus întâlnit în război.

Casa a fost începută în 1899, după ce fusese declarat membru de onoare al Academiei Române, primise şi câteva diplome în urma participării la Războiul de Independenţă. A locuit aici până la final împreună cu soţia sa, Maria Danci, şi cu fiul Gheorghe, care a fost artist ceramist.

Şase care trase de boi şi albul Ghiocel

Atelierul este camera cu cele mai multe tablouri de Grigorescu expuse în acest muzeu. Alina Apostol ne descrie exponatele: „Nu ne putem lăuda că avem expuse lucrări din toate perioadele, ar fi foarte greu. Avem aici: patru lucrări din perioada Barbizon, o ţărăncuţă cu basma albă, alta torcând, portretul surorii Elena, deţinem şase care trase de boi, un autoportret de la 30 de ani, portretul soţiei Maria Danci, o pânză cu boul Ghiocel – un bou alb, cumpărat de pe lângă Cândeşti încă de când era viţel şi pe care îl iubea mult, ca pe un animal de companie. Din perioada albă mai este un ciobănaş cu turma, care coboară dintr-un sat din împrejurimi, Şotrile; noi, localnicii, recunoaştem peisajul... Avem şevaletul, borcanul său de pensule. Avem câteva din tuburile sale de vopsea, câteva ştampile pe care le punea pe lucrările de grafică, multe pensule și palete. Avem pe măsuţa de lucru nişte perechi de ochelari ai artistului, foarte fini, unii sunt cu dublă focalizare, lucraţi de un oculist la Viena”.

Mobilă adusă din Franţa

Artistul a amenajat celelalte camere cu mobile din Franţa, dar şi cu obiecte de artă aduse din călătoriile sale în Italia, Austria şi Grecia. În încăperile de la parter găsim

piese de mobilier vechi, preţios, niște frumoase tapiserii orientale, lămpi ajurate cu damasc, în hol păstrându-se un colţ amenajat în stil oriental cu lucrurile originale. Toate mobilele din muzeu sunt originale. În sufragerie se află un dulap din Normandia lucrat în lemn de acaju de Cuba. Pe o policioară sunt vase de ceramică pe care pictorul le-a colecţionat din călătorii. Pe perete este o frumoasă tapiserie franceză, de secol 17, achiziţionată din două jumă-tăți, una de la Paris, alta găsită după nouă ani la Florenţa, unite apoi într-un atelier din Austria. Mai poate fi admirat aici un tablou cu flori de măr, un altul cu flori de micşunele. Pe un scrin sunt fotografii cu cei trei buni prieteni, Vlahuţă, Caragiale şi Delavrancea, care îl vizitau adesea. Ghidul nostru subliniază: „Prietenia lor a dus şi la alianţe de rudenie – unicul fiu al lui Grigorescu s-a căsătorit cu Anişoara, fiica cea mică a lui Vlahuţă, iar cealaltă fiică a poetului, Margareta, s-a căsătorit cu un nepot al lui Delavrancea”.

Imagini-document, cărţi în ediţii princeps

Într-o altă încăpere putem vedea cărţi din biblioteca artistului, ediţii vechi în franceză, legate în piele, unele aurite. Câteva imagini-document ne arată atelierele artistului din Paris şi de la Bucureşti. Câteva tablouri miniaturale amintesc de ucenicia la meşterul Anton Cladek. Într-o vitrină admirăm o bancnotă de o mie de lei care a circulat mulţi ani, după un desen conceput de marele pictor. Ne atrage atenţia cel mai mic car cu boi pe care l-a pictat autorul celor peste 300 de astfel de picturi, dar şi un car cu boi fără jug.

Bunul său prieten Alexandru Vlahuţă i-a dedicat imediat după ce pictorul a murit (1907) o monumentală şi ataşantă monografie, un exemplar din ediţia princeps aflându-se expus la Câmpina.

De asemenea, se poate admira o pânză de inspiraţie religioasă cu tema martiriului Sfântului Sebastian. Grigorescu şi-a propus să copieze din Muzeul Luvru de la Paris mai multe tablouri ale marilor maeştri, pe care să le doneze statului la întoarcere, ceea ce a şi făcut.

Spaţiu de expoziţii contemporane

Atracţia etajului este dormitorul artistului în care se află un frumos pat din metal. Acolo se mai află şi dormitorul fiului său. În aceste spaţii au loc în mod frecvent expoziţii contemporane. Când am ajuns noi, tocmai se încheiae „Ima-gocostum”, proiect al artistei Iraida Florea, care s-a dorit o paralelă între tema costumului tradiţional românesc în fotografiile sale şi în picturile lui Grigorescu. Au fost etalate în acelaşi timp şi două costume ale pictorului cu care îşi îmbrăca modelele şi pe care le recunoaştem din diverse tablouri grigoresciene cu ţărănci.

În timpul Primului Război Mondial, casa a fost ocupată de un comandament german, ofiţerul care conducea locuind în dormitorul fiului artistului. De la o sobă supraîncălzită, etajul şi acoperişul au ars. „Casa a rămas în ruină până în 1954, când muzeograful Nicolae Simache a iniţiat refacerea şi transformarea ei în muzeu memorial. Totul a fost refăcut după fotografii de epocă şi după planurile inițiale, lucrările fiind supravegheate de fiul pictorului. Muzeul a fost deschis în 1955, împrumutându-se pentru expoziţia permanentă picturi de Nicolae Grigorescu de la Muzeul Naţional de Artă al României. De atunci au rămas aici şase tablouri. Colecţia a fost îmbogăţită până în anii ’70 cu alte lucrări cumpărate de la diverşi colecţionari. Acum, am vrea noi să mai cumpărăm un tablou de Grigorescu, dar nu ne putem apropia din cauza preţului”, subliniază directoarea muzeului. Prin strădania Alinei Apostol, se îmbogăţeşte însă colecţia de artă contemporană, fiecare artist care expune fiind rugat să doneze muzeului o pictură.

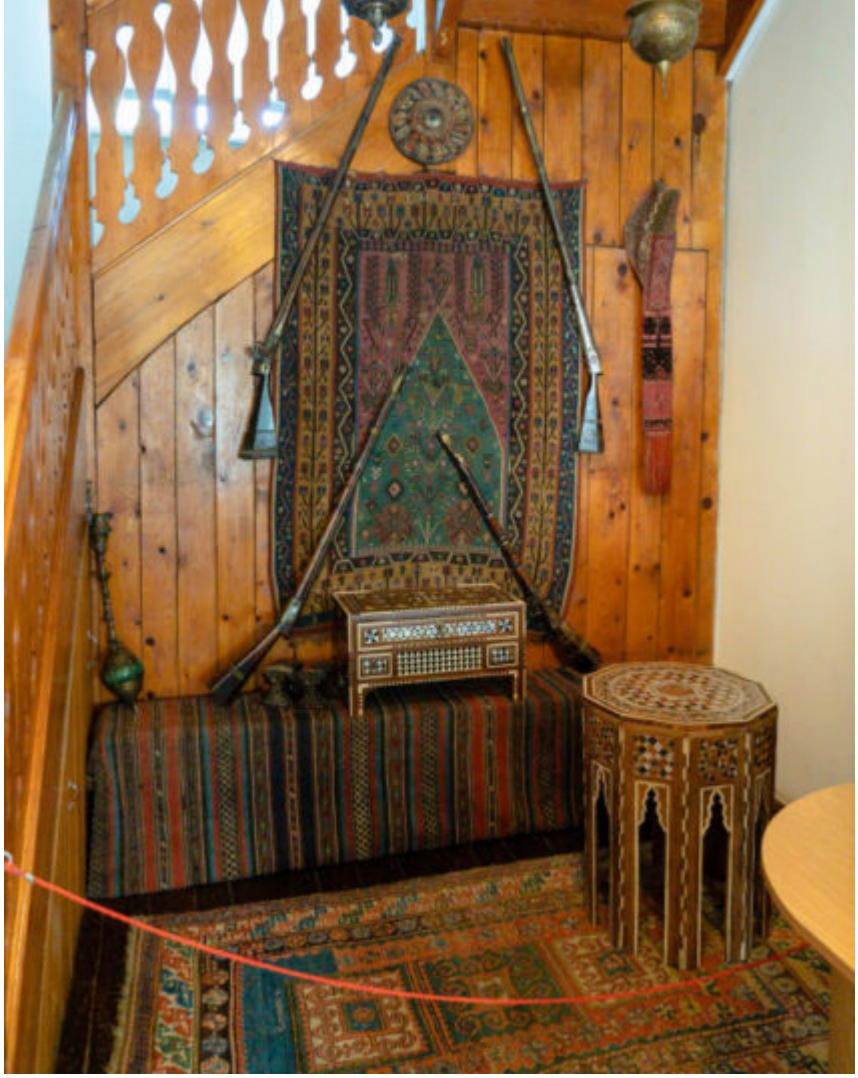
Urmaşii lui Nicolae Grigorescu au locuit în casă până la transformarea acesteia în muzeu. N-ar trebui să rataţi vizitarea acestui lăcaş de cultură, care vibrează de ceea ce înseamnă „sufletul poporului român”, cum definea cineva pictura grigoresciană. Vă veţi aminti uneori că geniul picturii naţionale a locuit la Câmpina, într-o casă din mijlocul unei mari livezi, înconjurată acum doar de casele celui mai însorit oraş din România. Dacă veţi avea timp, veţi pune o floare şi la mormântul artistului, aflat nu departe, iar crucea i-o veţi recunoaşte sau veţi fi îndrumat de oricine s-ar afla în preajmă, fiind opera artistului Dumitru Măţăoanu.

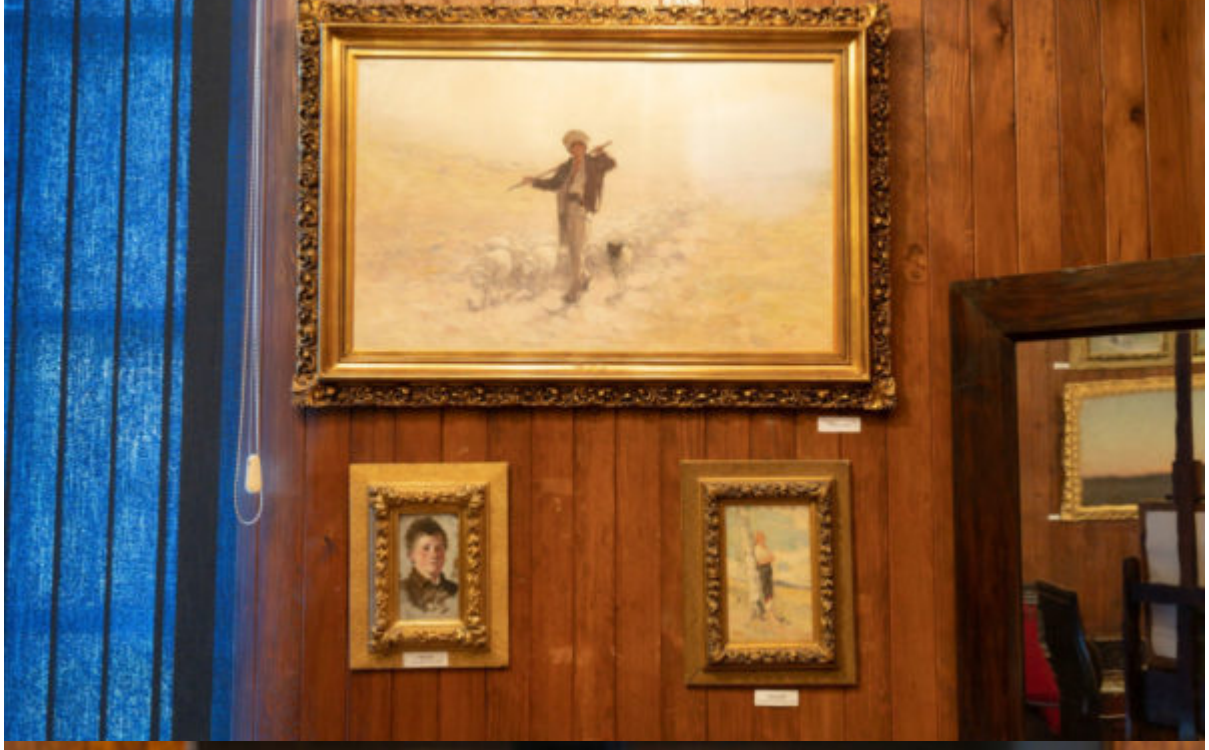

BANCA NATIONALĂ A ROMÂNIEI
UNA MIE LEI

Car en bœf fürk jog

„...Casa de la Câmpina din care a ars numai atelierul în timpul războiului de întregire putea fi răscumpărată de stat şi prefăcută în muzeu, cu tot ce mai are: sute de desene, mobilă, cărţi, scrisori, amintiri ale pictorului. În reconstruire atelierul ar fi folosit unor bursieri pentru pictura sub cerul românesc. Nu s-au plătit nici măcar despăgubirile de război pentru atelierul căruia îi dase foc duşmanul..."

(Adrian Maniu, *Universul literar*, 9 iulie 1938, p. 4)

„ Ostenit de viață, pictorul venea în capitală tot mai rar și atunci fiindcă se supăra aproape de fiece dată pe cei cu care avea de-a face, căuta să se reîntoarcă degrabă în scumpa lui Vale a Prahovei, preferând să fie «la câteva sute de leghe de București ...» Ajuns la Câmpina, de la gară o pornea gloanț spre casă, trecând cu «pălăria trasă pe ochi, cu pardesiul pe mână, subțirel și nebăgat în seamă», fără să se uite nici în stânga nici în dreapta, ocolind târgoveții indiscreți și vorbăreți ..."

(Barbu Brezianu,
Nicolae Grigorescu,
Editura Tineretului, 1959)

Soția pictorului

ziarullumina.ro